

<http://dx.doi.org/10.16926/p.2020.29.05>

Ольга БІЛЯКОВСЬКА (Olha BILYAKOVSKA)

<https://orcid.org/0000-0003-2880-6826>

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

e-mail: olha.bilyakovska@lnu.edu.ua

Сучасні підходи до забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів

Ключові слова: професійна підготовка, інноваційні підходи, майбутні вчителі, якість підготовки, професійна компетентність.

Модернізація освітньої системи в Україні вимагає оновлення діяльності закладів вищої освіти з урахуванням кращих європейських практик і забезпечення якісної професійної підготовки спеціалістів, зокрема майбутніх вчителів, які зможуть ефективно виконувати педагогічну діяльність в сучасних умовах існування нової української школи. Власне сучасні суспільні виклики та вимоги щодо суттєвого вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів як високопрофесійних фахівців, здатних до продуктивної педагогічної діяльності, зумовлюють появу нових підходів в контексті змісту підготовки, методів, технологій та форм її організації. Безумовно, що від якісно побудованого освітнього процесу в закладах вищої освіти, злагоджених механізмів управління залежить рівень професійної підготовки майбутніх учителів, їх високий професіоналізм, готовність до творчої педагогічної діяльності, розвитку, самовдосконалення, впровадження нових підходів до організації і здійснення навчального процесу в загальноосвітніх закладах. Водночас, високі вимоги щодо якості професійної підготовки майбутніх учителів, вимагають якісно нового теоретичного та методичного забезпечення студентів знаннями, уміннями не тільки з певних предметів, а й щодо нових педагогічних досягнень, освітніх та виховних технологій, сучасного змісту організації педагогічних практик.

Дослідники (В. Андрущенко, В. Бондар, Н. Бібік, О. Дубасенюк, О. Комар, В. Кремень, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.) приділяють значну увагу різним аспектам професійної підготовки майбутніх вчителів, зокрема розкривають питання щодо впровадження сучасних методів навчання та виховання, окреслюють підготовку майбутніх учителів до впровадження інноваційних педагогічних технологій, формування готовності до педагогічної діяльності та професійної компетентності. Водночас варто зауважити, що незважаючи на значну кількість досліджень, проблема підготовки майбутніх учителів залишається актуальною з огляду на поступ суспільства, процеси інтеграції, технологічний прогрес, розвиток інформаційних технологій, виникнення нових професій та зростання новітньої генерації молодих людей. Подальшого дослідження потребує проблема сучасних, інноваційних підходів до здійснення освітньої діяльності у закладах вищої освіти, готовність реагувати на виклики ринкової економіки в контексті підготовки сучасних фахівців.

Мета статті полягає у виокремленні та теоретичному обґрунтуванні сучасних підходів щодо забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів.

Сьогоденний світ вирізняється швидкоплинністю, глобалізаційними, інтеграційними процесами, інтенсифікацією потоків інформації, міжнародною конкуренцією у сфері навчання, зростанням вимог до фахівців на світовому ринку праці та постійними запитами щодо перегляду стандартів та оновлення змісту їхньої підготовки у закладах освіти. Саме розуміння значення та ролі освіти, як важливого стратегічного ресурсу для розвитку країни й успішного економічного поступу на світовому ринку зумовлює процеси модернізації. В умовах суспільних та політичних змін в Україні проходять освітні реформи, які спрямовані на забезпечення її якості. Погоджуємося з думкою Б. Сітарської, що однією з найбільших загроз у непростий час великих змін, які є характерними для сучасного світу – відставання людей від темпу і наслідків перемін, які ж вони самі провають. Власне йдеться про цілком новий тип загрози, який визнається як «людська прогалина», котра виникає внаслідок значно більшого зусилля, вкладеного у технічний і господарський розвиток, ніж у розвиток самих людей. «Людська прогалина» – це дистанція між зростаючою складністю світу і нашою здатністю її зрозуміти, що виникає із зростання створених людьми ускладнень, які не встигають за поступом наших здібностей¹.

Ера інформаційного суспільства зумовила інтенсифікацію інформаційних потоків. Сьогодні вже неможливо навчитися на все життя, адже знання невпинно поновлюються й експонентно зростають. Це, безумовно, позна-

---

¹ B. Sitarska, *Teoretychni i metodolohichni zasady dydaktychnykh zavdan z pedahohiky u protsesi pidhotovky ta vdoskonalennia vchyteliv*, Kyiv 2005, s. 263.

чається на сучасному розвитку школи та, зокрема, педагогічної науки. Як слушно зазначає О. Сухомлинська, «сучасна педагогічна наука в Україні, як і школа, перебуває в кризовому стані. Це впливає й на розуміння теоретико-методологічних, концептуальних засад педагогіки, її структури, змісту, на визначення цілей, завдань і змісту, методів навчання та виховання дітей. Сьогодні педагогічна наука відстає від практики, не встигає за кардинальними змінами, інноваційними процесами, що відбуваються в роботі шкіл, дитячих закладів, у системі вищої освіти... Кризовий стан педагогічної науки викликав у науковців прагнення, з одної боку, знайти й аргументувати нові засади, нову парадигму своєї науки, а з іншого, – науково описати, підвести науковий фундамент під сучасні інноваційні процеси, що відбуваються в освітньому просторі України»².

На переконання науковців, цей процес зумовлюється вузько дисциплінарними установками сучасної освіти, відчуженням її гуманітарних і природничо-наукових компонентів. Наслідком цього є певна фрагментарність бачення людиною реальності, що в умовах народження постіндустріального інформаційного суспільства не дає людям адекватно реагувати на загострення енергетичної й екологічної кризи, девальвацію моральних норм і духовних цінностей, калейдоскопічність зміни технологій, нестабільність політичної та економічної ситуації. Сьогодні під потоком інформації ми страждаємо від нездатності охопити комплексність проблем, зрозуміти зв'язки і взаємодію між речами, які перебувають для нашої сегментованої свідомості в різних сферах. При цьому, спостерігається надзвичайно швидкий процес синтезу нових знань та технологій, що створює значну проблему для професійної освіти, яка не може адекватно реагувати на ці зміни, оскільки зміст освіти зазнає докорінних змін протягом п'ятишести річного терміну підготовки фахівця. Відтак, сучасність вимагає від спеціаліста спрямованості скоріше на реалізацію принципу універсалізації знань та вмінь, а не на їх конкретного змісту³.

Головний вектор реформ української системи освіти спрямований на забезпечення її якості. Саме незадоволеність якістю освіти, усвідомлення необхідності реформування діяльності закладів вищої освіти зумовлюють потребу в модернізації професійної підготовки майбутніх учителів.

Реформування педагогічної освіти потребує утвердження фундаментальної підготовки, гармонізації методичної, дидактичної та психолого-педагогічної підготовки майбутніх вчителів на засадах аксіологічного, діяльнісного, компетентнісного підходів для забезпечення їх системою знань, умінь та компетенцій до виконання педагогічної діяльності. Зокрема

² O.V. Sukhomlynska, *Istoryko-pedahohichnyi protses: novi pidkhody do zahalnykh problem*, Kyiv 2003, s. 3–4.

³ O.A. Dubaseniuk, O.V. Vozniuk, *Kontseptualni pidkhody do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky suchasnoho pedahoha*, Zhytomyr 2011, s. 33.

забезпечення якісної освіти передбачає інноваційні процеси розвитку педагогічної практики, цілеспрямований управлінський вплив на систему професійної підготовки, суттєві корективи її змісту, стилю діяльності педагогічних закладів, майбутніх педагогів, тобто перехід освітньої системи до функціонування на нових засадах. Особливо важливим є формування у майбутніх вчителів професійної компетентності, особистісно-професійних якостей, здатності жити і працювати в інноваційному режимі, а саме, прийняти і зрозуміти нове знання, оволодіти інноваційною ситуацією. Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизнання у якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдосконалення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти⁴.

Безумовно, що професійна підготовка майбутніх учителів потребує певних інновацій, оскільки на сучасному етапі проходять інтенсивні процеси реформування початкової та середньої ланок освіти. Як слушно зауважує В. Пономаренко, «освіта – це джерело інноваційного потенціалу нації, найважливіший елемент формування людського капіталу, це сфера діяльності, де потрібно виховувати майбутніх фахівців у дусі пріоритету інноваційного аспекту розвитку, де може здійснюватися трансформація суспільних цінностей у напрямі творчої роботи»⁵.

Інновації – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно інноваційного стану⁶. Власне дослідники галузі освіти інновації класифікують за:

- об'єктом впливу (педагогічні, соціально-психологічні, організаційно-управлінські). Результатами педагогічних новацій є якісні зміни у навчанні та вихованні молодого покоління. Впровадження соціально-психологічних інновацій сприяє покращенню мікроклімату в освітньому середовищі, формуванню певного рівня культури між суб'єктами освітнього процесу. Організаційно-управлінські інновації сприяють запровадженню сучасних форм і методів управління та підготовки, сприяють подоланню стереотипів консервативного стилю керівництва, формують нові партнерські відносини між учасниками освітнього процесу;

⁴ О.А. Dubaseniuk, Т.В. Semeniuk, О.І. Antonova, *Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti: monohrafiia*, Zhytomyr 2003, s. 13.

⁵ V. Ponomarenko, *Pidvyshchennia yakosti pidhotovky fakhivtsiv v universyteti*, Vyshcha shkola, 2010, № 10. s. 18.

⁶ *Entsyklopediia osvity*, (hol. red.) V. Kremen, Kyiv 2008, s. 338.

- рівнем поширення (системно-методологічні та локально-технологічні). Поширення інновацій системно-методологічного рівня запроваджуються у межах загальної системи. Локально-технологічний рівень інновацій передбачає апробацію особистісно орієнтованих інноваційних методичних систем на окремих об'єктах освіти;
- інноваційним потенціалом нового (радикальні, модифікаційні, комбінаторні). Радикально нові ідеї – ті, що запроваджуються на основі кардинально нових засобів (інформаційно-комп'ютерних технологій, програмування тощо). Модифікаційними називають інновації, спрямовані на удосконалення змісту, форм, методів освітнього процесу, організації освіти. Комбінаторними називають осучаснені новації – освітні й педагогічні традиції, адаптовані до нового соціокультурного середовища⁷.

Отже, можемо стверджувати, що інновації в сфері освіти – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень освітніх проблем. Враховуючи сучасні модернізаційні процеси у вищій школі, вважаємо, що нововведення у закладах вищої освіти, зокрема у процесі підготовки майбутніх вчителів, повинні проходити на всіх рівнях та охоплювати всю їх діяльність. На підставі цього нововведення умовно можна поділити на організаційні, змістові та технологічні.

Організаційні нововведення – відбуваються в організації освітнього процесу закладів вищої освіти. Зокрема для ефективного управління інноваційною педагогічною діяльністю у закладах вищої освіти необхідно розробити та впроваджувати відповідну нормативно-правову базу. Значимо, що відповідно до вимог закону «Про вищу освіту»⁸ забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності й якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення відповідних процедур і заходів, а саме: визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти; здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; забезпечення підвищення кваліфікації викладачів; забезпечення наявності необхідних ресурсів для продуктивної організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; забезпечення публічності інформації щодо освітніх програм, ступенів вищої освіти та кваліфікації, а також додаткові процедури та заходи, які визнаватиме заклад вищої освіти відповідно до автономії.

Змістові нововведення – це відповідні зміни у змісті професійної підготовки фахівців, зокрема майбутніх вчителів (нові освітні програми; вве-

⁷ Там само, s. 338–339.

⁸ Закон України «Про вищу освіту» із змінами. URL: <https://zakon.help/law/1556-VII> (data zvernennia: 21.05.2018).

дення нових дисциплін, сучасних курсів, інтеграція навчальних предметів; розробка методичного забезпечення тощо).

Важливого значення у модернізації змісту професійної підготовки майбутніх вчителів набуває якісна освітня програма, яка цілісно відображатиме процес формування компетентного вчителя.

Згідно нових вимог Міністерства освіти і науки України навантаження одного навчального року у закладах вищої освіти становить 60 кредитів ECTS. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра становить 240 кредитів, що відповідає 4 рокам навчання; обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра становить 180 кредитів ECTS (3 роки навчання); обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня магістра – 90 кредитів ECTS (1,5 роки навчання); обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня магістра на базі освітнього рівня бакалавра з іншої галузі – 120 кредитів ECTS (2 роки навчання); обсяг освітньо-наукової програми для здобуття ступеня магістра – 120 кредитів ECTS (2 роки навчання), з обов'язковим включенням дослідницької (наукової) компоненти обсягом не менше 30% (36 кредитів ECTS). Кількість кредитів для навчальних дисциплін, практик, курсових робіт повинні бути не менше 3 кредитів ECTS. Кількість навчальних дисциплін впродовж навчального року не повинна перевищувати 16 (8 дисциплін на семестр)⁹.

Освітня програма має враховувати/включати: ресурси (викладацькі, адміністративні, інфраструктурні, інформаційні); потребу в даній програмі всіх зацікавлених сторін; характеристику програми, або кваліфікаційний профіль (мета й завдання); результати навчання в термінах загальних і специфічних компетентностей; зміст (знання, розуміння, вміння, цінності, здатності, інші особисті якості) та організацію (курси, модулі, кредити, послідовність); методи навчання, викладання і оцінювання; систему оцінювання, забезпечення та підвищення якості¹⁰.

Окрім того, структура освітньо-професійної програми підготовки майбутніх вчителів повинна містити такі складові: цикл загальної підготовки; цикл професійної підготовки; контрольні заходи та атестація здобувачів вищої освіти. Зауважимо, що нормативні дисципліни у структурі освітніх програм становлять до 75% загального обсягу кредитів, а вибіркові навчальні дисципліни – від 25% загального обсягу кредитів. Вибіркові навчальні дисципліни формуються із дисциплін самостійного вибору закладу вищої освіти та дисциплін вільного вибору студента.

⁹ Н.М. Chernenko, *Innovatsiini pidkhody v profesiinii pidhotovtsi maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly*, Naukovyi ohliad, 2016, № 3 (24), s. 5.

¹⁰ V.I. Luhovyi, *Yevropeiska kontseptsiia kompetentnisonoho pidkhodu u vyshchii shkoli ta problemy yii realizatsii v Ukraini*, Pedagogika i psikhologhiia, 2009, № 2, s. 20.

Відповідно до положень Закону «Про вищу освіту» у закладі вищої освіти розробляються освітні програми за кожною спеціальністю і на основі цього складається навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ECTS, послідовність вивчення дисциплін, форми та методи проведення навчальних занять, графік освітнього процесу, а також форми поточного та підсумкового контролю. Якісне складання навчального плану в сенсі не лише послідовності вивчення навчальних дисциплін, а й в контексті врахування правомірного відсоткового співвідношення кредитів та годин сприятиме ефективній організації процесу підготовки майбутніх учителів.

Навчальний план, що служить для конкретизації освітнього процесу, є нормативним документом закладу вищої освіти, на основі нього складаються навчальні програми, в яких відображено зміст навчальних дисциплін. Якість навчальних програм для студента має визначитися розвитком особистості, здатністю адаптації до вимог ринку праці та мобільності в усіх вимірах¹¹.

На підставі аналізу навчальних планів і програм професійної підготовки майбутніх учителів зазначимо, що самостійна робота студентів становить не менше 50% загального обсягу часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. Така тенденція зростання питомої ваги самостійної роботи студентів пояснюється тим, що без стійкого прагнення до вдосконалення знань у процесі самостійної підготовки майбутній учитель не зможе бути обізнаний щодо сучасних досягнень педагогічної науки та не зможе належним чином реалізувати себе у професійній діяльності¹².

З огляду на це, важливим є планування, організація та розробка завдань для самостійної роботи студентів з кожної навчальної дисципліни. Власне самостійну роботу студентів варто планувати так, щоби додатково охопити важливий навчальний матеріал, а також враховувати можливість у процесі її виконання формування у майбутніх учителів педагогічних здібностей, нахилів та всебічного розвитку. Зазначимо, що ефективно організована та вміло керована викладачем самостійна робота студента впливатиме на процес формування його професійної компетентності вчителя та сприятиме якості його підготовки.

Для підвищення якості професійної підготовки в контексті самостійної роботи у закладах вищої освіти застосовують технологію з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного середовища навчання (modular object-oriented dynamic learning environment), яке можна розглядати і як дидактичний засіб, і як метод навчання. Використання Moodle

¹¹ I.F. Prokopenko, *Innovatsiini tekhnologii pidhotovky vchyteliv v umovakh yevrointehratsii*, Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyu systemamy, 2013, № 2, s. 84.

¹² H.M. Chernenko, *Innovatsiini pidkhody v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly*, Naukovyi ohliad, 2016, № 3 (24), s. 6.

у підготовці майбутніх вчителів забезпечує широкий доступ до освітніх ресурсів; завдяки використанню інтерактивних форм і методів навчання, підвищує мотивацію студентів до навчання; надає можливість самоосвіти, планування та здійснення індивідуальної освітньої траєкторії залежно від власних можливостей і потреб; підтримує активне спілкування суб'єктів освітнього процесу; забезпечує прозорість та об'єктивність процесу оцінювання результатів навчання тощо. Також, у Moodle змінюється роль викладача, він перетворюється на наставника, який забезпечує педагогічну підтримку і консультування, спрямовує студента у процесі навчання¹³. Окрім того, здобувати вчительську професію в університеті можна в режимі як денної форми навчання, а також заочного навчання «для тих, хто працює, що складається, головним чином, з самостійної роботи студентів, які, крім того, у визначені терміни залучені до навчання через семінари, лекції, здають іспити відповідно до вимог, які визначені у положеннях університету»¹⁴.

Технологічні нововведення відображено у впровадженні нових форм і методів навчання, підходів до оцінювання (тестування, рейтинги); використання сучасних інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Застосування інноваційних форм і методів проведення навчальних занять, які активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, є важливим чинником забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів. Варто широко використовувати проблемні й інтегровані лекції на основі інформаційних технологій з метою активізації мисленнєвої діяльності студентів. Практично-семінарські заняття повинні модифікуватися у заняття дослідницького та міждисциплінарного формату, проводитися у формі диспутів, конференцій із використанням інтерактивних методів, що сприятиме формуванню критичного та творчого мислення майбутніх учителів. Зокрема, основними формами та методами організації діяльності майбутніх учителів під час практичної підготовки можуть бути педагогічні тренінги, ділові професійно орієнтовані ігри, робота у малих групах, колективна творча робота, діалогічне спілкування, інтерактивні вправи («мозковий штурм», «коло ідей», «дебати», «прес», «ажурна пилка» та ін.). Окрім того, доцільно використовувати у підготовці майбутніх учителів метод портфоліо, який широко застосовується у зарубіжній школі. Як зазначає В. Кучерявець, метод портфоліо у професійній підготовці вчителя «поєднує дві професійні партитури. Як засіб автентичного оціню-

¹³ А.Н. Biletska, *Napriamy udoskonalennia pryrodnycho-naukovoi pidhotovky maibutnikh ekolohiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh*, Pedagogichnyi protses: teoriia i praktyka, 2014. Vyp. 2, Ch. II, s. 20.

¹⁴ M. Wiśniewska, *Formy i metody nauczania w szkole wyższej*, „Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula” 2017, № 1 (51), s. 150.

вання досягнень тих, хто навчається, портфоліо виконує наступні функції: діагностичну (фіксує процес навчання за певний період); цільовизначення (допомагає виробляти вміння ставити цілі й контролювати їх досягнення); мотиваційну (заохочує до систематичної роботи); змістову (охоплює практично весь зміст виучуваного матеріалу); розвивальну (забезпечує неперервність процесу навчання і розвитку); рейтингову (демонструє рівень сформованості умінь і навичок)»¹⁵.

Педагогічне портфоліо сприяє самопізнанню та самовпевненості майбутнього вчителя та дає розуміння щодо педагогічної практики, роблячи її більш прозорою та доступною. Відомо, що педагогічна діяльність у школі включає більш широкий спектр роботи, а саме: планування, оцінювання, консультування, адміністративну роботу, розробку навчальних матеріалів та підручників. Всі ці аспекти є відображеними у змісті педагогічного портфоліо¹⁶.

Таким чином, використання сучасних форм та методів навчання у процесі професійної підготовки сприятиме ефективному засвоєнню майбутніми учителями навчального матеріалу з психолого-педагогічних дисциплін; оволодінню фаховими методиками навчання; розумінню основ організації навчання та змісту освіти у загальноосвітній школі; розвитку управлінських навичок, умінь застосовувати набуті знання у професійно-педагогічній діяльності.

Окрім того, метою педагогічної освіти є формування образу й осягнення змісту професії вчителя як триєдності духовного, соціального, професійного. Водночас, мета вищої педагогічної школи – професійне виховання майбутнього вчителя – багатовимірне і багатофункціональне явище, що включає духовне становлення як активне внутрішнє прагнення до істини, добра, краси, осмислення цілісного світу; формування педагогічної культури; гармонійний розвиток емоційних, інтелектуальних, вольових, етичних і естетичних якостей¹⁷.

Отже, вище викладене дає підстави стверджувати, що враховуючи сучасні виклики суспільства, процеси реформування у системі вищої освіти, вимоги нової школи, постає нагальна потреба модернізації професійної підготовки майбутніх вчителів у контексті забезпечення її якості. Інновації повинні торкатися усіх аспектів діяльності закладів вищої освіти та системно здійснюватися на усіх рівнях. Нововведення організаційні, змістові,

¹⁵ V.H. Kucheriavets, *Tekhnolohiia portfolio u protsesi profesiinoy pidhotovky maibutnoho vchytelia*, Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia, Psykholoho-pedahohichni nauky, 2012, № 2, s. 129.

¹⁶ P. Seldin, *Successful Use of Teaching Portfolios*, Bolton, MA: Anker Publishing Company, 1993, p. 236.

¹⁷ I.V. Hevko, *Rozrobka kontseptsii doslidzhennia formuvannia osnov profesionalizmu maibutnikh vchyteliv tekhnolohii*, „ScienceRise: Pedagogical Education” 2017, № 8 (16), s. 25.

технологічні повинні враховувати «людський вимір освітнього процесу»¹⁸ та бути спрямованими на підвищення якості професійної підготовки в контексті формування компетентного вчителя з відповідним рівнем готовності до продуктивної педагогічної діяльності.

Література

- Biletska A.H., *Napriamy udoskonalennia pryrodnycho-naukovoi pidhotovky maibutnikh ekolohiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh*, „Pedagogichnyi protses: teoriia i praktyka”, 2014, Vyp. 2, Ch. II.
- Hevko I.V., *Rozrobka kontseptsii doslidzhennia formuvannia osnov profesionalizmu maibutnikh vchyteliv tekhnolohii*, „ScienceRise: Pedagogical Education” 2017, № 8 (16).
- Dubaseniuk O.A., Vozniuk O.V., *Kontseptualni pidkhody do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky suchasnoho pedahoha*, Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2011.
- Dubaseniuk O.A., Semeniuk T.V., Antonova O.Ie., *Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia do pedahohichnoi diialnosti: monohrafiia*, Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU, 2003.
- Entsyklopediia osvity, (hol. red.) V. Kremen, Kyiv: Yurinkom Inter, 2008.
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» iz zminamy. URL: <https://zakon.help-law/1556-VII> (data zvernennia: 21.05.2018).
- Kondrashova L.V. *Problemy modernizatsii pedahohichnoi pidhotovky studentiv v umovakh universytetskoï osvity*, Visnyk Lvivskoho universytetu, Seriia: Pedagogichna, 2009, Vyp. 25, Ch. 1.
- Kucheriavets V.H., *Tekhnolohiia portfolio u protsesi profesiinoï pidhotovky maibutnoho vchytelia*, Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia, „Psykhologo-pedahohichni nauky”, 2012, № 2.
- Luhovyi V.I., *Yevropeiska kontseptsiiia kompetentnysnoho pidkhodu u vyshchii shkoli ta problemy yii realizatsii v Ukraini*, „Pedagogika i psykholohiia”, 2009, № 2.
- Ponomarenko V., *Pidvyshchennia yakosti pidhotovky fakhivtsiv v universyteti*, Vyshcha shkola, 2010, № 10.
- Prokopenko I.F. *Innovatsiini tekhnolohii pidhotovky vchyteliv v umovakh yevrointehratsii*, „Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy”, 2013, № 2.

---

¹⁸ L.V. Kondrashova, *Problemy modernizatsii pedahohichnoi pidhotovky studentiv v umovakh universytetskoï osvity*, Visnyk Lvivskoho universytetu, Seriia: Pedagogichna, 2009, Vyp. 25, s. 93.

- Sitarska B., *Teoretychni i metodolohichni zasady dydaktychnykh zavdan z pedahohiky u protsesi pidhotovky ta vdoskonalennia vchyteliv*, Kyiv: Osnova, 2005.
- Sukhomlynska O.V., *Istoryko-pedahohichni protses: novi pidkhody do zahalnykh problem*, Kyiv: APN, 2003.
- Chernenko H.M., *Innovatsiini pidkhody v profesiinii pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv pochatkovoï shkoly*, Naukovyi ohliad, 2016, № 3 (24).
- Seldin P., *Successful Use of Teaching Portfolios*. Bolton, MA: Anker Publishing Company, 1993.
- Wiśniewska M., *Formy i metody nauczania w szkole wyższej*, „Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula” 2017, № 1 (51).

Modern Approaches to Quality Assurance of Teacher Training

Summary

The article deals with the problem of modern approaches to teacher training in the context of its quality assurance. The concept of ‘innovation’ is defined and the system of classification is introduced on the grounds of the analysis of scientific and pedagogical resources. Ensuring qualitative education means innovative processes of pedagogical practice development, as well as purposeful managerial influence on the system of professional training, significant corrections of its content and way of performance of pedagogical intuitions, i.e. educational system transferring to perform on new grounds. Organizational innovations happening in the organization of the educational process of higher education institutions are analyzed alongside content innovations reflected in the content of teacher training (new educational programmes, introduction of new disciplines, modern courses, integration of subjects, development of methodologies, etc.). Technological innovations include introducing new teaching forms and methods, assessment approaches (testing, rating); use of modern information technologies in the process of teacher training. Building professional competency, individual and professional qualities, the capacity to work and live in an innovative pace is exclusively important for future teachers. Effective forms and methods of teaching future teachers are introduced.

Keywords: professional training, innovative approaches, teachers, professional competency.

Współczesne podejścia do zapewniania jakości przygotowania zawodowego przyszłych nauczycieli

Streszczenie

W artykule przeanalizowano współczesne podejścia do przygotowania zawodowego przyszłych nauczycieli w kontekście zapewniania jakości kształcenia. Na podstawie analizy źródeł pedagogicznych zdefiniowano pojęcie «innowacje» oraz przedstawiono klasyfikację innowacji. Zapewnianie jakościowego wykształcenia przewiduje innowacyjne procesy rozwoju praktyki pedagogicznej, celowy wpływ kierowniczy na system przygotowania zawodowego, znaczące

korekty jego treści, stylu działalności uczelni pedagogicznych, to znaczy przejście systemu edukacyjnego do funkcjonowania na nowych zasadach. Przeprowadzono analizę innowacji organizacyjnych, które występują w organizacji procesu edukacyjnego uczelni; innowacji treściowych, które znajdują odzwierciedlenie w treści przygotowania zawodowego przyszłych nauczycieli (nowoczesne programy edukacyjne; wprowadzenie nowych przedmiotów nauczania; współczesnych kursów; integracja przedmiotów nauczania; opracowanie zabezpieczenia metodycznego i in). Innowacje technologiczne polegają na wprowadzeniu nowych form i metod nauki, podejść do oceny (testy, rankingi); stosowaniu współczesnych technologii informacyjnych w procesie zawodowego przygotowania przyszłych nauczycieli. Na szczególną uwagę zasługuje kształtowanie u przyszłych nauczycieli kompetencji zawodowych, cech osobowościowych i umiejętności pracy w trybie innowacyjnym. Zaproponowano skuteczne formy i metody szkolenia przyszłych nauczycieli.

Słowa kluczowe: przygotowanie zawodowe, podejście innowacyjne, nauczyciele, kompetencje zawodowe.